

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığında görev yapan veteriner hekimlerin kamuda çalışma hayatı üzerine bazı değerlendirmeleri¹⁻²

Some evaluations about public work life from veterinarians who work in the Ministry of Food Agriculture and Livestock

Gökhan Aslım^a, Aşkın Yaşar^b

Giriş ve Amaç: Türkiye’de kamu veteriner hekimleri, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı bünyesinde merkez ve taşra teşkilatında yer alan kurumlarda görev yapabilmektedirler. Bu çalışmada Türkiye’nin farklı illerinde, Bakanlıkta farklı birimlerde görev yapan veteriner hekimlerin kamu çalışma hayatına dair görüşlerinin ortaya konulması amaçlandı.

Yöntem ve Gereçler: Bu çalışmada Bakanlığa bağlı kurumlarda kalıcı kadroda bulunan veteriner hekimler çalışmanın ana kütlesini oluşturdu. Türkiye’nin yedi bölgesinde random olarak belirlenen yedi ilde (Adana, Erzurum, İstanbul, İzmir, Konya, Samsun ve Şanlıurfa) 630 veteriner hekime yüz yüze görüşme yöntemi ile anket uygulandı. Katılımcılara kamu veteriner hekimliğine ilişkin 20 soru yöneltildi. Elde edilen verilerin SPSS 20.0 istatistik programı ile sıklık dağılımlarına bakıldı ve ki-kare analiz testine tabi tutuldu.

Bulgular: Çalışmada katılımcıların %60,‘ünün (n=380) garanti bir iş olmasından dolayı kamuda çalışmayı tercih ettiği; kamuda en sık karşılaşılan sorunların mali ve özlük haklarından kaynaklanan sorunlar (% 33,5; n=211) ve iş yükü fazlalığı/personel yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar (%26,5; n=167) olduğu tespit edildi.

Tartışma ve Sonuç: Sonuç olarak veteriner hekimler için önemli bir çalışma alanı olan kamu kurumlarında istihdamın artarak devam etmesinin kamuda yer alan iş yükü fazlalığını azaltacağı ve kamu kurumlarında çalışma imkânlarının daha da iyileştirilmesinin kamuda çalışanların kendini güvende hissetmesine ve kamuya bakış açısına pozitif katkı sağlayacağı ileri sürülebilir.

Anahtar Kelimeler: Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, kamu, veteriner hekim

--

Introduction: Public veterinarians in Turkey are able to function in the central and provincial institutions in Ministry of Food, Agriculture and Livestock. In this study, the veterinarians who work in different provinces and different departments in the Ministry, aimed to put forward their views on the public career.

Methods: In this study veterinarians working in permanent positions in the institutions attached to the Ministry were the main subject of the work. Face to face interview questionnaire was administered to 630 veterinarians who were determined randomly in seven cities in seven regions of Turkey (Adana, Erzurum, İstanbul, İzmir, Konya, Samsun and Sanliurfa). Twenty questions about public veterinary medicine were

^aYard. Doç. Dr., Akşaray Üniversitesi Veteriner Fakültesi, Veteriner Hekimliği Tarihi ve Deontoloji Anabilim Dalı, ✉vetaslim@gmail.com

^bSelçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi, Veteriner Hekimliği Tarihi ve Deontoloji Anabilim Dalı

¹Bu çalışma Selçuk Üniversitesi BAP Koordinatörlüğü tarafından 12202004 proje no’su ile desteklenen “Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığında Görev Yapan Veteriner Hekimlerin Çalışma Yaşamı Kalitesinin Değerlendirilmesi” başlıklı Doktora Tezi verilerine dayanılarak geliştirildi.

²Bu çalışma 25-28 Ağustos 2015 tarihinde Avusturya/Viyana’da düzenlenen The International Conference on Science, Ecology and Technology I adlı konferansta sözlü olarak sunulmuş ve Abstarct Book sayfa 160’da yer almıştır.

Gönderim Tarihi: 07.12.2015 • **Kabul Tarihi:** 13.05.2016

asked to the participants. Frequency distribution were tested using SPSS 20.0 statistical software and chi-square analyze was applied to the obtained data.

Results: In this study 60.3% of participants (n = 380) prefer to work in the public sector because it is a guarantee job. The determined most common problems encountered in the public sector were the financial and personal rights (33.5%; n = 211) and excess workload/staffing problems (26.5%; n = 167).

Discussion and Conclusion: As a result of continuing increasing the employment of veterinarians will reduce the excess workload in public which is an important area of work for public institutions located and further improvement of working conditions will contribute to feeling safe and will provide a positive viewpoint to the public work.

Keywords: The Ministry of Food Agriculture and Livestock, public sector, veterinarian

Giriş

Bugünkü adıyla “Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı (GTHB)”³, Osmanlı İmparatorluğu’nun Devlet yapısı içerisinde Tanzimat’ın ilanını (3 Kasım 1839) izleyen dönemde, Ziraat Nezareti (16 Ocak 1846) adı ile yer almıştır. Mutlakiyet, II. Meşrutiyet ve Cumhuriyet dönemlerinde bazı dönemler isim değişikliğine gidilerek, bazı dönemler diğer bakanlıklarla birleştirilerek, kimi zamanda ayrılarak ya da kapatılıp tekrar kurularak günümüze kadar çeşitli aşamalardan geçerek bugünkü durumuna ulaşmıştır (1).

GTHB’nin günümüzdeki görevi; “bitkisel ve hayvansal üretim ile su ürünleri üretiminin gerçekleştirilmesi; tarım sektörünün geliştirilmesine ve tarım politikalarının oluşturulmasına yönelik araştırmalar yapılması, gıda üretimi, güvenliği ve güvenilirliği, kırsal kalkınma, toprak, su kaynakları ve biyoçeşitliliğin korunması, verimli kullanılmasının sağlanması, çiftçinin örgütlenmesi ve bilinçlendirilmesi, tarımsal desteklemelerin etkin bir şekilde yönetilmesi, tarımsal piyasaların düzenlenmesi gibi ana faaliyet konularının gerçekleştirilmesine yönelik çalışmalar yapmak; gıda, tarım ve hayvancılığa yönelik genel politikaları belirlemek, uygulanmasını izlemek ve denetlemek”⁴ olarak tanımlanmaktadır. GTHB’nin görevleri, bünyesindeki farklı meslek grupları tarafından yapılmakta olup, riski yüksek görevlerini yerine getiren veteriner hekimliği de bu meslek gruplarından bir tanesidir.⁵ Avrupa Birliği süreci ile birlikte kamu hizmetlerinin yürütülmesi açısından veteriner hekimliği mesleğinin önemi daha da artmaktadır (2).

Kamu Veteriner Hekimi, “Türk Veteriner Hekimleri Birliğinin Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Uygulama Yönetmeliği”nin⁶ dördüncü maddesinde; “657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi olarak çalışan veteriner hekim” şeklinde tanımlanmaktadır. 5996 sayılı “Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu”nda⁷ ise “Resmi Veteriner Hekim: Bu kanun kapsamında verilen görevleri Bakanlık adına yapan Bakanlık personeli veteriner hekim” şeklinde tanımlanmaktadır.

Yöntem

Çalışmada, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı’na bağlı kurumlarda kalıcı kadroda bulunan veteriner hekimler çalışmanın ana kütesini oluşturdu. Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi Etik Kurulu’nun onayını alan⁸ çalışmanın evrenini temsil edecek örneklemin alınacağı iller Türkiye’nin coğrafi bölgeleri esas alınarak; temsil

³Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında 639 sayılı Kanun Hükmünde Kararname. 08.06.2011 tarihli ve 27958 sayılı Resmi Gazete (RG).

⁴Bk. Dipnot 3.

⁵5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu, 13.06.2010 tarihli ve 27610 sayılı RG.

⁶13.09.2006 tarihli ve 26288 sayılı RG.

⁷Bk. Dipnot 5.

⁸29.02.2012 tarihli ve 2012/04 no’lu Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi Etik Kurul Onayı.

kabiliyetleri, örnekleme oluşturacak katılımcı grupların bulunabilme potansiyeli dikkate alınarak belirlendi. Türkiye'nin yedi bölgesinde, yedi ilde (Adana, Erzurum, İstanbul, İzmir, Konya, Samsun ve Şanlıurfa) 630 veteriner hekime 06 Eylül 2012 - 31 Mayıs 2013 tarihleri arasında yüz yüze görüşme yöntemi ile anket uygulandı. Veri toplama aracı olarak bir anket hazırlandı ve katılımcılara kamu veteriner hekimliğine ilişkin 20 soru yöneltildi. Elde edilen verilerin SPSS 20.0 istatistik programı (3) ile sıklık dağılımlarına bakıldı ve ki-kare analiz testine tabi tutuldu. P değeri 0,05'ten küçük değerler anlamlı kabul edildi (4).

Çalışmanın evrenini oluşturan katılımcıların toplam sayısı için GTHB'den, Bakanlıkta görev yapan veteriner hekimlerin sayısı elde edildi. Krejcie ve Morgan (1970) tarafından bildirilen yöntem esas alınarak (5) örneklem sayıları belirlendi. Bu yöntemle 5.066 kişilik kalıcı kadrolu evrenden 630 kişilik örneklem grubu oluşturuldu. Örneklem dağılımının belirlenmesinde orantılı-tabakalı örneklem tekniği kullanıldı.

Bulgular

GTHB'de çalışan veteriner hekimlerin kamuda çalışmayı tercih etme, kamuda çalışmaya yönelim durumları, sık karşılaştıkları sorunlar, deontolojik ve etik sorunları yaşadıkları kişiler, mesleklerini en iyi şekilde tanımlama durumları ve veteriner fakültelerinde verilen/verilecek olan ayrı bir "Veteriner Hekimliği Mevzuatı" dersinin kamudaki çalışma hayatına yararlı olma durumunu değerlendirme ve bu değerlendirmeleri etkileyen farklı değişkenlerin belirlenmesine yönelik anket bulguları ve bunun üzerinden elde edilen istatistik sonuçları aşağıda tablolar halinde sunuldu.

Tartışma ve Sonuç

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre, 2014 yılında mezun olunan alanlar arasında en yüksek istihdam oranlarından birinin veteriner hekimliği mesleği (%83,0) olduğu; işgücüne katılımında da ise ilk sırayı %89,5 ile veteriner hekimliği mesleğinin aldığı belirtilmektedir (6). GTHB'nin 2006-2015 yılları arasında yayınladığı faaliyet raporlarına göre bu yıllar arasında Bakanlık, çeşitli birimlerinde görevlendirilmek üzere 3.000'in üzerinde veteriner hekim istihdam etmiştir⁹. Çalışmada, katılımcıların %60,3 (n=380)'ünün veteriner hekimliği mesleğini tercih etme nedenleri arasında ilk sırada garanti bir iş olması ve sosyal güvencesi olması; ikinci sırada ise %18,1 (n=114) ile gelirinin düzenli olması dolayısıyla tercih ettikleri belirlendi (Tablo 1). TÜİK verileri (6), GTHB verileri ve çalışma bulguları değerlendirildiğinde birbiri ile bağlantılı olarak Bakanlığın veteriner hekim alımları ile birlikte veteriner hekimlerin bu alanı garanti bir istihdam alanı görerek çalışmaya yöneldiği ve kamuda çalışmayı tercih ettikleri söylenebilir.

⁹Gıda Tarım Hayvancılık Bakanlığı 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013 ve 2014 yılları Faaliyet Raporları. Erişim adresi: www.tarim.gov.tr/SGB/Link/10/Bakanlik-Faaliyet-Raporlari Erişim tarihi: 09.08.2015.

Kamuda çalışmayı tercih etme nedeniniz nedir?									
	Garanti bir iş olması / Sosyal güvencesi olması		Gelirinin düzenli olması ve geçimi kolaylaştırması		İşyeri (Muay. ve Pol. vb) giderlerinin olmaması		Çalışma saatlerinin uygunluğu		İstatistik Değerleri
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Çalıştığınız Kurumun Niteliği									
GTHM	240	38,1	85	13,5	20	3,2	89	14,1	X ² =16,467 p=0,011
VKE/BAE	113	17,9	23	3,7	3	,5	18	2,9	
GKLM	27	4,3	6	1,0	2	,3	4	,6	
Toplam	380	60,3	114	18,1	25	4,0	111	17,6	
Kadro Durumu									
SKG	132	21,0	60	9,5	10	1,6	72	11,4	X ² =38,102 p<0,000
İKK	181	28,7	39	6,2	9	1,4	26	4,1	
BKG	67	10,6	15	2,4	6	1,0	13	11,7	
Toplam	380	60,3	114	18,1	25	4,0	111	17,6	
Çalıştığınız Kurumun Yerleşim Birimi									
İl	238	37,8	51	8,1	11	1,7	49	7,8	X ² =20,595 p=0,002
İlçe/Kasaba	123	19,5	54	8,6	12	1,9	52	8,3	
Köy	19	3,0	9	1,4	2	,3	10	1,6	
Toplam	380	60,3	114	18,1	25	4,0	111	17,6	
X ² :ki-kare değeri, p:Anlamlılık düzeyi, GTHM: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, VKE: Veteriner Kontrol Enstitüsü, BAE: Bölgesel Araştırma Enstitüsü, GKLM: Gıda, Kontrol ve Laboratuvar Müdürlüğü, SKG: Sözleşmeli kadrodan geçiş, İKK: İlk kadro kalıcı, BKG: Başka kurumdan geçiş.									

Tablo 1: Kamuda çalışmayı tercih etme durumunun dağılımı

Özen ve ark (2008), yapmış olduğu çalışmada yeni mezun veteriner hekimlerin çalışma alanlarına yönelimini ölçmeye yönelik soruya tüm katılımcıların %54,5'inin iş fırsatlarını ve imkânlarını göz önünde bulundurdıkları, %39,4'ünün ise herhangi bir seçme kriteri olmaksızın çalışma alanlarına yöneldikleri; kamuda çalışan katılımcıların da %58,9'unun çalışma alanlarına yönelimlerinde iş fırsatlarını ve imkânlarını göz önünde bulundurduğunu, %37,8'inin herhangi bir seçme kriteri olmaksızın seçim yaptıklarını tespit etmişlerdir (7). Çalışmada Özen ve ark (2008)'a paralel olarak kamuda çalışmaya yönelimi ölçmeye yönelik sorulan soruda katılımcıların %41,1'inin (n=259) iş fırsatlarını ve imkânlarını göz önünde bulundurdıkları; %29,5'inin herhangi bir seçme kriteri olmaksızın kamuya yöneldikleri belirlendi (Tablo 2). Veteriner hekimlerinin kamuya yönelimlerinde iş güvencesinin devlet tarafından garanti altına alınması, gelirinin düzenli olması, mesai saatlerinin uygunluğu gibi çalışma fırsatları göz önünde bulundurulurken kamuda çalışmaya yöneldikleri ve bu doğrultuda tercih ettikleri ileri sürülebilir.

Kamuda çalışmaya yöneliminiz nasıl oluştu?													
	İş fırsatlarını ve imkânlarını göz önünde bulundurarak		Geleneksel yolları izleyerek		Fakülte'deki öğretim üyelerinin tavsiyeleri		VHO'ların yönlendirmeleri ile		Kamuda çalışan veteriner hekimlerin tavsiyesi		Herhangi bir seçme kriteri olmaksızın		İstatistik Değerleri
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Çalıştığınız Kurumun Niteliği													
GTHM	180	28,6	50	7,9	4	,6	4	,6	61	9,7	135	21,4	X ² =27,404 p=0,002
VKE/BAE	66	10,5	32	5,1	8	1,3	0	,0	10	1,6	41	6,5	
GKLM	13	2,1	8	1,3	1	,2	0	,0	7	1,1	10	1,6	
Toplam	259	41,1	90	14,3	13	2,1	4	,6	78	12,4	186	29,5	
Kadro durumu													
SKG	129	20,5	19	3,0	4	,6	4	,6	45	7,1	73	11,6	X ² =43,234 p<0,000
İKK	90	14,3	54	8,6	4	,6	0	,0	22	3,5	85	13,5	
BKG	40	6,3	17	2,7	5	,8	0	,0	11	1,7	28	4,4	
Toplam	259	41,1	90	14,3	13	2,1	4	,6	78	12,4	186	29,5	
Çalıştığınız Kurumun Yerleşim Birimi													
İl	135	21,4	66	10,5	10	1,6	1	,2	30	4,8	107	17,0	X ² =25,307 p<0,000
İlçe/Kasaba	103	16,3	22	3,5	3	,5	3	,5	42	6,7	68	10,8	
Köy	21	3,3	2	,3	0	,0	0	,0	6	1,0	11	1,7	
Toplam	259	41,1	90	14,3	13	2,1	4	,6	78	12,4	186	29,5	
X ² :ki-kare değeri, p:Anamlılık düzeyi, GTHM: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, VKE: Veteriner Kontrol Enstitüsü, BAE: Bölgesel Araştırma Enstitüsü, GKLM: Gıda, Kontrol ve Laboratuvar Müdürlüğü, SKG: Sözleşmeli kadrodan geçiş, İKK: İlk kadro kalıcı, BKG: Başka kurumdan geçiş.													

Tablo 2: Kamuda çalışmaya yönelim durumunun dağılımı

Türk Veteriner Hekimleri Birliği Merkez Konseyi, kamuda çalışan veteriner hekimlerin özlük haklarının iyileştirilmesine yönelik çeşitli girişimlerde bulunmaktadır. Merkez Konseyinin 2006-2009 yılları arasında yapmış olduğu girişimlerin de katkısıyla Bakanlıkta çalışan veteriner hekimlerin mali ve özlük haklarına yönelik iyileştirmeler¹⁰ yapılmıştır (8). Çalışmada kamuda en sık karşılaşılan sorun türüne katılımcılar en yüksek oranda (%33,5; n=211) mali ve özlük haklarından kaynaklanan sorunlar olduğunu belirtirken; ikinci sırada ise (%26,5; n=167) iş yükü fazlalığı ve personel yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar ile karşı karşıya kaldıklarını belirtmişlerdir (Tablo 3). 2008 yılında yapılan iyileştirmelerle mali ve özlük hakları açısından belli oranda iyileştirme yapılmış olsa da çalışmaya katılan veteriner hekimlerin günümüzde halen önemli bir kısmının bunu yetersiz olarak gördükleri; bunda da önemli bir sebebin ikinci sırada sorun olarak görülen iş yükü fazlalığından ve yapılan işin toplum için önemli bir meslek olmasından dolayı mesleğin ekonomik anlamda daha iyi seviyelerde olması gerektiğini düşünmelerinden kaynaklandığı ileri sürülebilir.

¹⁰375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname. 16 Ağustos 2008 tarihli ve 26969 (Mükerrer) sayılı RG.

Kamuda çalışan bir veteriner hekim olarak en sık karşılaştığınız sorun türünü belirtiniz									
	Mali ve özlük haklarından kaynaklanan sorunlar		Yeni teşkilat yapısından kaynaklanan sorunlar		İş yükü fazlalığı / personel yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar		Deontolojik ve etik sorunlar		İstatistik Değerleri
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Bölgeniz									
Adana	20	3,2	8	1,3	22	3,5	8	1,3	X ² =43,531 p=0,001
Erzurum	22	3,5	11	1,7	24	3,8	16	2,5	
İstanbul	54	8,6	17	2,7	46	7,3	25	4,0	
İzmir	39	6,2	19	3,0	31	4,9	22	3,5	
Konya	31	4,9	38	6,0	22	3,5	43	6,8	
Samsun	25	4,0	13	2,1	11	1,7	9	1,4	
Şanlıurfa	20	3,2	12	1,9	11	1,7	11	1,7	
Toplam	211	33,5	118	18,7	167	26,5	134	21,3	
Çalıştığınız Kurumun Niteliği									
GTHM	119	18,9	91	14,4	152	24,1	72	11,4	X ² =74,393 p<0,000
VKE/BAE	78	12,4	20	3,2	10	1,6	49	7,8	
GKLM	14	2,2	7	1,1	5	,8	13	2,1	
Toplam	211	33,5	118	18,7	167	26,5	134	21,3	
Çalıştığınız Kurumun Yerleşim Birimi									
İl	138	21,9	53	8,4	76	12,1	82	13,0	X ² =31,690 p<0,000
İlçe/Kasaba	67	10,6	50	7,9	82	13,0	42	6,7	
Köy	6	1,0	15	2,4	9	1,4	10	1,6	
Toplam	211	33,5	118	18,7	167	26,5	134	21,3	
X ² :ki-kare değeri, p:Anlamlılık düzeyi, GTHM: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, VKE: Veteriner Kontrol Enstitüsü, BAE: Bölgesel Araştırma Enstitüsü, GKLM: Gıda, Kontrol ve Laboratuvar Müdürlüğü.									

Tablo 3: Kamuda çalışan bir veteriner hekim olarak en sık karşılaşılan sorun türünü belirtme durumunun dağılımı

GTHB’de görev yapan veteriner hekimler, yaptıkları görevler gereği toplumun her kesiminden insanlarla (Hayvan sahipleri, çiftçi, sanayici, işletmeci vd.) oldukça yoğun bir şekilde irtibat halindedirler¹¹. Çalışmada yöneltilen “*deontolojik ve etik soruları en sık kiminle yaşıyorsunuz?*” sorusuna katılımcılar birincil olarak (%40,4; n=254) çalıştıkları kuruma göre muhatap oldukları kişilerle; daha sonra ise sırasıyla amirleri (%22,9; n=144) ve meslektaşları (%22,5; n=142) ile sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir (Tablo 4). Gıda denetimleri, aşılama, küpeleme faaliyetleri gibi toplumla çok fazla iç içe olan ve sahada aktif olarak görev yapan veteriner hekimler açısından ilerleyen zamanlarda daha büyük sorunlara sebep olmaması için gereken tedbirlerin Bakanlık nezdinde alınması gerektiği ve veteriner hekimlerin kamuda sorunsuz bir şekilde çalışmalarının önemli olduğu söylenebilir.

¹¹ Bk. Dipnot 8.

Deontolojik ve/veya etik sorunları en sık kimlerle yaşamaktasınız?									
	Amirlerimle		Meslektaşlarımla		Diğer meslek mensuplarıyla		Çalıştığınız kuruma göre muhatap olduğunuz kişilerle		İstatistik Değerleri
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Çalıştığınız Kurumun Niteliği									
GTHM	78	12,4	80	12,7	59	9,4	217	34,4	X ² =67,906 p<0,000
VKE/BAE	50	7,9	57	9,0	24	3,8	26	4,1	
GKLM	16	2,5	5	,8	7	1,1	11	1,7	
Toplam	144	22,9	142	22,5	90	14,3	254	40,3	
Kadro Durumu									
SKG	49	7,8	49	7,8	37	5,9	139	22,1	X ² =29,076 p<0,000
İKK	71	11,3	58	9,2	39	6,2	87	13,8	
BKG	24	3,8	35	5,6	14	2,2	28	4,4	
Toplam	144	22,9	142	22,5	90	14,3	254	40,3	
Çalıştığınız Kurumun Yerleşim Birimi									
İl	97	15,4	90	14,3	61	9,7	101	16,0	X ² =43,768 p<0,000
İlçe/Kasaba	40	6,3	43	6,8	24	3,8	134	21,3	
Köy	7	1,1	9	1,4	5	,8	19	3,0	
Toplam	144	22,9	142	22,5	90	14,3	254	40,3	
X ² :ki-kare değeri, p:Anlamlılık düzeyi, GTHM: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, VKE: Veteriner Kontrol Enstitüsü, BAE: Bölgesel Araştırma Enstitüsü, GKLM: Gıda, Kontrol ve Laboratuvar Müdürlüğü, SKG: Sözleşmeli kadrodan geçiş, İKK: İlk kadro kalıcı, BKG: Başka kurumdan geçiş.									

Tablo 4: Deontolojik ve/veya etik sorunların en sık yaşanma durumunun dağılımı

Özen ve ark (2008) yapmış oldukları çalışmada, “*veteriner hekimliği mesleğini en iyi tanımlayan cümle nedir?*” sorusunu katılımcılara yöneltmişler ve kamuda çalışan katılımcıların %44,0’ünün veteriner hekimliği mesleğini, halk sağlığına da hizmet eden bir meslek olarak gördüklerini ortaya koymuşlardır (5). Türk Veteriner Hekimleri Birliği ve Türk Tabipleri Birliği tarafından 2009 yılında “*Tek Dünya Tek Sağlık*” konsepti ile ilgili ortak bir bildirge yayınlanmış ve halk sağlığının korunmasında meslek örgütlerinin birlikte hareket etmelerinin önemine değinilmiştir (9). Çalışmada Özen ve ark (2008)’nin yaptığı çalışmadan biraz daha yüksek bir oranda katılımcıların toplam %54,6’sı mesleklerini, halk sağlığına da hizmet eden bir meslek olarak görmektedirler (Tablo 5). 2009 yılında yayınlanan bildirgenin veteriner hekimlerin konu ile ilgili düşüncelerinde ne kadar etkili olduğu net bir şekilde bilinmemekle birlikte, veteriner hekimlerin hayvan sağlığı, gıda güvenliği, zoonozlarla mücadele gibi birçok kritik alanda hizmet vermesi, veteriner halk sağlığına hizmet eden bir meslek olarak görülmesinin önemli bir nedeni olduğu ve bu bağlamda “*Tek Dünya Tek Sağlık*” konseptinin veteriner hekimler tarafından da benimsenerek yaygınlaşması ve bunun da topluma yansıtılması gerektiği söylenebilir.

Size göre, aşağıdaki cümlelerden hangisi veteriner hekimliği mesleğini en iyi şekilde tanımlamaktadır?											
	Toplumda yüksek saygınlığa sahip bir meslek		Halk sağlığına da hizmet eden bir meslek		Güvenli ve kazançlı bir meslek		Hayvanlara doğrudan yardım eden bir meslek		Diğer mesleklere göre daha fazla çalışmayı gerektiren bir meslek		İstatistik Değerleri
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Bölgeniz											
Adana	8	1,3	24	3,8	1	,2	10	1,6	15	2,4	X ² =43,431 p=0,009
Erzurum	3	,5	38	6,0	2	,3	6	1,0	24	3,8	
İstanbul	6	1,0	92	14,6	4	,6	15	2,4	25	4,0	
İzmir	5	,8	66	10,5	0	,0	11	1,7	29	4,6	
Konya	6	1,0	71	11,3	7	1,1	15	2,4	35	5,6	
Samsun	3	,5	33	5,2	1	,2	7	1,1	14	2,2	
Şanlıurfa	0	,0	20	3,2	1	,2	10	1,6	23	3,7	
Toplam	31	4,9	344	54,6	16	2,5	74	11,7	165	26,2	
Çalıştığınız Kurumun Niteliği											
GTHM	23	3,7	213	33,8	12	1,9	51	8,1	135	21,4	X ² =23,406 p=0,003
VKE/BAE	7	1,1	103	16,3	4	,6	20	3,2	23	3,7	
GKLM	1	3,2	28	8,1	0	,0	3	4,1	7	4,2	
Toplam	31	4,9	344	54,6	16	2,5	74	11,7	165	26,2	
Çalıştığınız Kurumun Yerleşim Birimi											
İl	17	2,7	216	34,3	7	1,1	36	4,9	73	11,6	X ² =27,685 p=0,001
İlçe/Kasaba	14	2,2	116	18,4	7	1,1	31	4,9	73	11,6	
Köy	0	,0	12	1,9	2	,3	7	1,1	19	3,0	
Toplam	31	4,9	344	54,6	16	2,5	74	11,7	165	26,2	
X ² :ki-kare değeri, p:Anlamlılık düzeyi, GTHM: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, VKE: Veteriner Kontrol Enstitüsü, BAE: Bölgesel Araştırma Enstitüsü, GKLM: Gıda, Kontrol ve Laboratuvar Müdürlüğü.											

Tablo 5: Veteriner hekimliği mesleğini en iyi şekilde tanımlama durumunun dağılımı

VİSAD (2005) tarafından gerçekleştirilen ve 240 serbest veteriner hekimin katıldığı araştırmada (10) “geçmiş yıllara göre veteriner hekimin toplum içindeki saygınlığı hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusuna katılımcıların %70,0’i saygınlığın azaldığını belirtirken; çalışmada literatürlere paralel olarak katılımcıların %4,9’unun (Tablo 5), toplumda yüksek saygınlığa sahip bir meslek olduğunu belirtmeleri, gelinen noktada veteriner hekimliği mesleğinin, gerek hayvan sağlığı, gerekse halk sağlığında çok önemli bir pozisyonda olmalarına rağmen, hem kamuda çalışanlar, hem de serbest veteriner hekimler açısından, toplum tarafından saygın bir meslek olduğu algısının oldukça azaldığı, bu durumun çalışılan kurumla ve meslek ile bütünleşme adına olumsuz bir durum oluşturduğu, bunun da çalışma yaşamını olumsuz yönde etkileyeceği söylenebilir.

2011 yılı itibariyle 19 veteriner fakültesinin 18’inde Veteriner Hekimliği Tarihi ve Deontoloji Anabilim Dalı bulunmakta olup, bu fakültelerin 10’unda “Veteriner Hekimliği Etiği ve Mevzuatı” ile ilgili dersleri verebilecek, konusunda uzman akademik personel bulunmaktadır (11). 2013 yılında ise 29 veteriner fakültesinin 22’sinde anabilim dalı mevcut olup, bunların 15’inde bu dersleri verebilecek akademik personel mevcuttur (12). Çalışmada katılımcılara yöneltilen “Lisans döneminde verilen/verilecek olan ayrı bir ‘Veteriner Hekimliği Mevzuatı’ dersinin kamudaki çalışma hayatında yararlı olacağını düşünüyor musunuz?” sorusuna katılımcıların %79,0’unun evet (Tablo 6) cevabı verdikleri tespit edildi. Kamuda çalışma hayatında veteriner hekimliği mevzuatının öğrenilmesinin; hangi kurumda çalışılırsa çalışılsın, kadro durumu ve çalışma süresi ne olursa olsun, veteriner hekimlere öğretilmesinin ihtiyaç olduğu ve bu ihtiyacın karşılanması için öğretim elemanı bulunmayan fakültelerde bu eksik giderilerek, bu alanda uzmanlaşmış akademik personel tarafından eğitim verilmesinin gerekli ve önemli olduğu ifade edilebilir.

Lisans döneminde verilen/verilecek olan ayrı bir “Veteriner Hekimliği Mevzuatı” dersinin kamudaki çalışma hayatında yararlı olacağını düşünüyor musunuz?							
	Evet		Hayır		Kararsızım		İstatistik Değerleri
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Yaşınız							
23-29	112	17,8	20	3,2	24	3,8	X ² =16,567 p=0,011
30-39	215	34,1	36	5,7	28	4,4	
40-49	124	19,7	11	1,7	8	1,3	
50 ve üzeri	47	7,5	2	,3	3	,5	
Toplam	498	79,0	69	11,0	63	10,0	
Kadro Durumu							
SKG	200	31,7	39	6,2	35	5,6	X ² =11,551 p=0,021
İKK	213	33,8	20	3,2	22	3,5	
BKG	85	13,5	10	1,6	6	1,0	
Toplam	498	79,0	69	11,0	63	10,0	
Çalıştığınız Kurumun Yerleşim Birimi							
İl	291	46,2	31	4,9	27	4,3	X ² =10,715 p=0,030
İlçe/Kasaba	175	27,8	35	5,6	31	4,9	
Köy	32	5,1	3	,5	5	,8	
Toplam	498	79,0	69	11,0	63	10,0	
X ² :ki-kare değeri, p:Anlamlılık düzeyi, SKG: Sözleşmeli kadrodan geçiş, İKK: İlk kadro kalıcı, BKG: Başka kurumdan geçiş.							

Tablo 6: Lisans döneminde verilen/verilecek olan ayrı bir “Veteriner Hekimliği Mevzuatı” dersinin kamudaki çalışma hayatına yararlı olma durumunun dağılımı

Sonuç olarak veteriner hekimler için önemli bir çalışma alanı olan kamu kurumlarında istihdamın artarak devam etmesinin kamuda yer alan iş yükü fazlalığını azaltacağı, çalışanların mali ve özlük haklarının iyileştirilmesi ve yaşanan deontolojik ve/veya etik problemlerin en aza indirgenmesinin çalışma hayatı açısından önemli olduğu, toplumda veteriner hekimliği mesleğinin saygınlığının yeniden tesisi için gerekli çalışmaların yapılması gerektiği ileri sürülebilir.

Kaynaklar

1. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı (GTHB). Bakanlığın tarihçesi: Tarım hizmetleri ile ilgili, Devlet teşkilatının kuruluşundan bugüne kadar gösterdiği değişim ve gelişmeler. 2012. Erişim adresi: <http://www.tarim.gov.tr/ORGANİZASYON.tarihce.html>, Erişim tarihi: 05.02.2012.
2. Türk Veteriner Hekimleri Birliği (TVHB). Mesleki örgütlenme komisyonu raporu. III. Türk Veteriner Hekimliği Kurultayı Komisyon Raporları Kitabı. TVHB Merkez Konseyi: Ankara; 2010. s.75-103.
3. SPSS Inc. SPSS 20.0. Spss for Windows, 1999.
4. Büyüköztürk Ş. Sosyal bilimlerde veri analizi el kitabı. Pegem Yayınevi: Ankara; 2011. s.167-182.
5. Krejcie VR, Morgan WD. Determining sample size for research activities. Educational and Psychological Measurement, 1970; 30: 607-610.
6. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 2014 yılı işgücü istatistikleri. Erişim adresi: www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=007, Erişim tarihi: 09.08.2015.
7. Özen A, Başağaç Gül RT, Özkul T. Türk veteriner hekimliğinin günümüzdeki sorunları ve 2023 yılı beklentilerine yönelik uygulamalı bir araştırma. TÜBİTAK TOVAG-106053 nolu proje: Ankara; 2008.

8. Aslım G, Yiğit A. Türk Veteriner Hekimleri Birliği Dergisi 10 Yıllık (2001-2010) İndeksi (Ayrı Basım). Ankara, 2011.
9. Gürsoy G, Alkan M. Türk Tabipleri Birliği ve Türk Veteriner Hekimleri Birliği'nin "Tek Dünya Tek Sağlık" ortak deklarasyonu. Türk Veteriner Hekimleri Birliği Dergisi, 2009; 9(3-4): 54-55.
10. Veteriner Sağlık Ürünleri Sanayiciler Derneği (VİSAD). AB uyum sürecinde veteriner hekimlik ve hayvan sağlığı ürünleri. VİSAD: Ankara; 2005.
11. Başağaç Gül RT. The place role and importance of the departments of veterinary history& deontology in Turkish veterinary education. Some Essays on Veterinary History. XXXIX International Congress of the WAHVM & III. National Symposium of the TAHVMPE Antalya (21-23 September 2010): 2012; s.89-101.
12. Yiğit A, Yaşar A. Türkiye'de veteriner hekimliği lisans eğitiminde "meslek etiği eğitimi" üzerine bir değerlendirme. 8. TBD Sağlık Bilimlerinde Etik Eğitimi Sempozyumu (1-3 Kasım 2013), Özet Kitabı: Ankara; 2013. s.7.